

SVEGMA

tørke- og lagerutstyr

Tenker du tørke, kontakt oss nå for fri konsulent-hjelp.

MADS BAKKEN MASKIN

2030 Nannestad - tlf. 02/99 76 07

NATIONEN

Nr. 290 - 63. årgang

Lørdag 13. desember 1980

Løssalg kr. 3,00

Heimelkerstatning

Kip
TIL KALV, KJE, FØLL og LAM

Peter Möller a/s

MODERNE FORSKNING I PRAKSIS

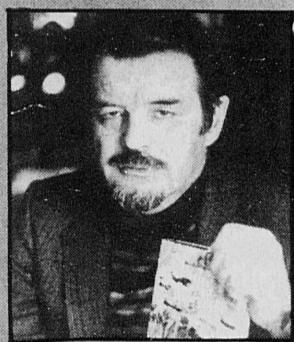
Lørdags

NATIONEN

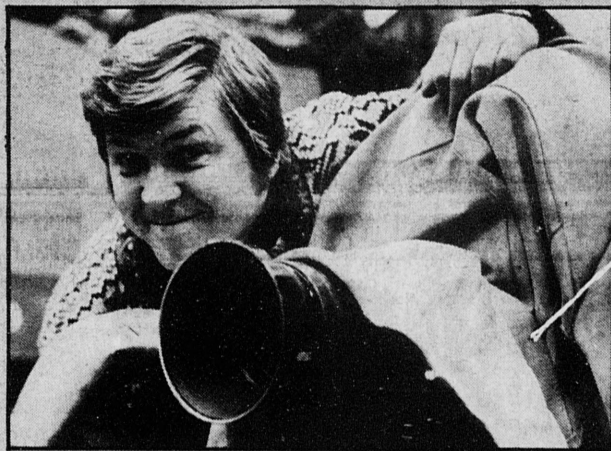
Årets navn i bokhøsten

Harald Kristiansen var en av de mange anonyme forfattere i Norge — inntil denne høsten. Etter å ha fått både Aschehøug-prisen på 20 000 kroner og blitt nominert til Nordisk Råds litteraturpris, er han plutselig blitt kjendis. Årsaken til all påskjønnelse og virak er bokverket «Kornet og fiskene» som omhandler den finske innvandringen til Finnmark i forrige århundre.

Side 9

Tusberg spår skjult kamera

Harald Tusberg hadde problemer med å få kjøpt en avis, for ikke å snakke om å kapre en drosje da skjult kamera herjet på norske TV-skjermer for noen år siden. I kveld får vi oppleve nok en reprisesamling. Jo, det var gøy da det sto på,

minnes Tusberg, som ikke ble tatt alvorlig etter sine underfundigheter på skjermen. Men føl dere ikke sikker, vi kommer ganske sikkert tilbake med mer skjult kamera, sier underholdningssjefen.

Side 11

Tele-nisse for hele Norge?

Den såkalte Rundtom-nissen i Drammen alias tele-tekniker Tore Johansen er blitt så populær at en lignende jule-service kan bli utvidet til andre deler av landet. Men Televerket har mange arbeidsoppgaver som må gå foran, så det vil nok gå noen

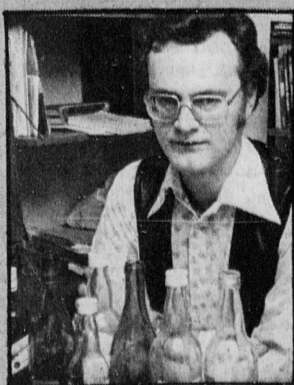
år, sier informasjonssjef Christian Bugge-Hjort, til Nationen. Vi har for øvrig besøkt Rundtom-nissen i Drammen som fikk 18.500 telefoner i løpet av noen korte førjulssuker i fjor.

Side 11

Vi drikker 8 l. ren sprit i året

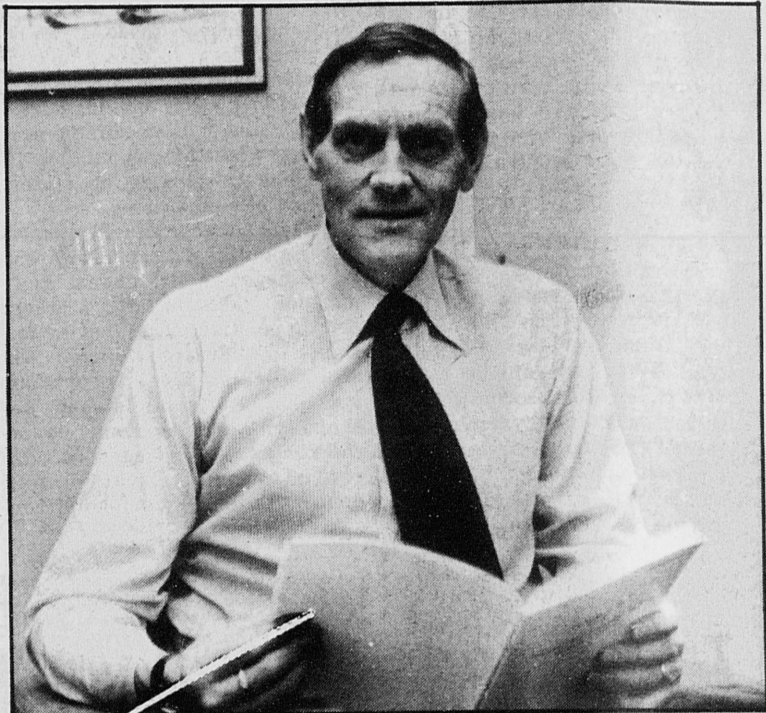
Åtte liter ren alkohol drakk norske kvinner og menn i gjennomsnitt i løpet av fjoråret. Stadig fler dør av skrumplever. Per og Kari drikker mer i lag enn alene. Dette er noen av de interessante ting Ole-Jørgen Skog, 34-år ex-Halden, tok opp i en avhandling i går da han var oppe til den filosofiske doktorgraden. — Men jeg tviler på nytten av slike undersøkelser, sier han til Nationen.

Side 14

Bedriftsleder om industrimeldingen:

— Et skritt i riktig retning

Regjeringen la i går fram sin industrimelding, og sammen med endringene i bedriftsbeskatningen er den industripolitiske kurs fram mot 1985 staket ut. «Industri-pakken» inneholder skattelettelse og tiltak for å styrke små og mellomstore bedrifter.

— Et skritt i riktig retning. Det tyder på at regjeringen har oppfattet signalene fra næringslivet, sier bedriftsleder Kristian Nordberg (bildet) til Nationen. Han er likevel skeptisk til hvor mye som er «valgflask» og hvor mye som er realiteter.

Side 2 og 3

— Flott, Torill!

Haslum-jenta Torill Fjeldstad (til venstre på bildet) tok i går en flott 2.-plass 0.26 sekund etter vinneren, sveitsiske Marie-Therese Nadig (i midten) i World Cup-utforrennet i Piancavallo i Italia. På tredjeplass kom Doris De Agnosti fra Sveits.

(NTB- foto)

Sport side 18

Aas avløser Aas etter 35 år som forvalter.

Vaktskifte på Kongens gård

Fra det øyeblikk klokken ringer og rakettene fyker til vårs nyttårsaften får Bygde Kongsgård ny gårdsforvalter. Da får Gunnar Aas avløsning etter 35 års vaktjeneste ved Kongens gård, men forvalteransvaret blir fortsatt i familien. Det er sønnen, Bernt Aas, som overtar. Nationen har fulgt avtroppende og påtroppende forvalter rundt på Kongsgården, og det er et nytt og tidsmessig anlegg de kan framvise. Publikum har alltid vist stor interesse for hva som skjer på Kongsgården. Hvert år har de et stort antall besøkende - barnehager, skoleklasser, organisasjoner og turister. Gunnar Aas har hatt som hovedparole at gården til enhver tid skal framstå pen og skikkelig, og dette målet har han oppfylt på alle måter.

Side 13

Sønnen Bernt avløser far Gunnar Aas som forvalter på Kongsgården. (Foto: Rolf Soler)

Folk nøye med å sjekke tele-regningen:

9000 i Oslo klaget på telefonregningen

Til nå i år har ca. 9000 Oslo-folk klaget på telefonregningen. Men sett på bakgrunn av at det er rundt én million teleabonnenter i Oslo teledistrikt synes ikke Televerket at dette er noe problem. Dessuten blir bare ca. 17 prosent av klagen tatt til følge. Landsomfattende

de tall for regningsklager fins ikke, men Televerket mener at Oslo-tallene viser hvor lite dette problemet egentlig er. Og det slås fast at folk er nøye med å sjekke at ikke Televerket har snytt dem på regningen.

Side 23

TA KONTAKT MED OSS

Vi kan dette med pianoer

Norsk-produsert piano i verdensklasse selges direkte fra fabrikk.

Vi tar også imot reparasjon av flygler og pianoer.

F. Hellström
FLYGEL OG PIANOFABRIK
Sandstuvn. 52. T. 28 90 77
Oslo 11

Manila-slummen

driver misjonærene Borghild og Trygve Bjørkås et omfattende nødhjelpsarbeide som har fått stor anerkjennelse.

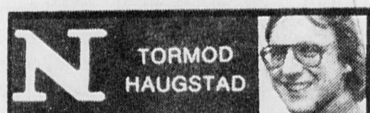
Tallene viser at i 70 % av familiene lider en eller flere av tuberkulose. Hundretusener lever et liv i fornedrørelse og håpløshet, preget av arbeidsløshet, elendige boforhold og mangel på mat og medisiner. Verst går det ut over kvinnene og barna. I enkelte områder dør 50 % av barna før femårs-alderen er nådd.

Bjørkås og deres nasjonale medarbeidere gir hjelp til selvhjelp som virkelige mennesker. Din gave som vil gi fremtidshåp til medmennesker kan sendes til:

Pastor Strømmes Minnestiftelse
Boks 1014 - 4601 Kristiansand
Postgiro 3 92 22 00
Bankgiro 3000.63.97200

Idar Kristiansen — årets forfatter i Norge:

«Jeg er en stolt kven og litt av en vaga- bond»

Jeg er stolt over å være kven som andre bør være for at de er samer eller nordmenn. Men kvenene har stort sett glidd inn i storsamfunnet. De har da heller ikke gjort så mye for å holde på sitt særpreg som minoritet. Den sterke bevisstheten som nå gjør seg gjeldende blant samer,

viser seg også hos kvenene, men de har ikke fått så mange ytringsformer. Dessverre tror jeg både samer og kvener på lengre sikt vil assimileres av storsamfunnet etter som myndighetene tilraner seg mer og mer av deres opprinnelse og rettigheter.

Det er forfatteren Idar Kristiansen (48) som sier dette til Nationen. Kristiansen må være årets navn denne bokhøsten. I løpet av kort tid har han blitt tildelt Aschehoug-prisen på 20 000 kroner og er innstilt som Norges kandidat til Nordisk Råds Litteraturpris sammen med lyrikeren Olav H. Hauge. Årsaken er det store nybrottsverket «Kornet og fiskene» som handler om den finske innvandringen til Finnmark i forrige århundre. Den tredje boka i serien, «Stiene fører til havet» kom i høst.

Fra Finland til Norge og tilbake igjen

De to første bindene, «Den salte åkeren» og «Svanevinger i nord», handler om hovedpersonen, Heikki, og hans tvangsvandring fra Finland til Øst-Finnmark — på jakt etter noe å leve av. Heikki og flere hundre andre landsmenn drar nordover mot havet for der er det iallfall fisk. I «Stiene fører til havet» er Heikki og Inkeri — sammen med pleiesønnen Juhani — igjen tilbake i Finland. Fremdeles ugifte. Skiltingen av hvorfor de ikke ble gift fordi presten ikke møtte opp, hvoretter de tar seg en kraftig rangel i stedet, er et av eksemplene på Kristiansens satte og beske, galgenhumoristiske fortellerevne.

Neste høst kommer det fjerde og siste bindet i serien som dermed blir en tetralogi, som det heter på fint. Da er Heikki igjen tilbake i Finnmark. Da for godt.

Hungerkatastrofe

Jeg møtte Idar Kristiansen på Lillehammer der han var innom noen timer for å snakke om bøkene sine. Litt trett og stresset, men like fullt glad og imøtekommende. Alt oppstusset omkring prisen og nominasjonen rundt, tar ikke fra ham den oppriktige gleden over endelig å ha slått igjennom. Endelig fått lønn for mange års hardt arbeid ved skrivemaskinen.

— Hvorfor en romanseier om den finske innvandringen, Kristiansen?

— Min morfar kom selv til Finnmark som barn rundt 1870. Det irriterer meg at vi ikke visste hvorfor han og de mange andre finnere kom. Var de deserteører fra tsarens hær, eller var det nød og elendighet som tvang dem til å skifte fedreland. Det viste seg å være det siste. En syv års sammenhengende hungerskrise fikk dem til å søke febrilsk etter en redning. Etter den feilslåtte høsten i 1867, kan jeg nevne at i alt 138 000 personer av en befolkning på tilsammen 1,8 millioner døde av sult. I visse distrikter var mortaliteten oppe i 24 pst.! Ingen har tidligere skildret denne ufattelige nøden. Vi trenger nemlig ikke dra til Sudan eller Bangladesh for å oppleve hungerkatastrofer. Det har også rammet våre egne forfedre.

Trenger oppreisning

— Ordet k v e n — som de finske etterkommerne i Finnmark og

Nord-Troms er blitt kalt — er jo blitt brukt i en litt nedlatende betydning. Har du ønsket å rette opp dette med bokverket?

— Kvenene har i likhet med samene, fått sterk oppreisning i det siste. Men kan jeg bidra til å forsterke denne utviklingen med mine bøker, vil det være meg kjær. Storsamfunnet har ikke tatt særlig hensyn til denne folkegruppen, verken når det gjelder språk eller andre særtrekk. Derfor trenger vi å styrke selvfølelsen til de som er igjen.

— Hvordan har finnene reagert på bøkene dine?

— Jeg har bare fått positive reaksjoner hittil. Det merket jeg nylig da jeg oppholdt meg halvannen måned i Vasa for å komme unna alt oppstyret hjemme. Det ble imidlertid lite ferie. Jeg måtte i stedet reise rundt og fortelle om bøkene mine der også. Og det på tross av at ingen av bøkene hittil er oversatt til finsk. Her om dagen fikk jeg imidlertid beskjed om at et av Finlands største forlag, vil oversette alle tre bøkene.

Leste på doen

Idar Kristiansen har en mangslungen bakgrunn. Født i Honningsvåg, men de siste årene bosatt i Lyngen. Nå står han på flyttefot igjen — til hovedstaden.

— Det blir for tungvint å bo langt vekk fra Oslo når man er avhengig av biblioteker og arkiver for å finne autentisk materiale til bøkene, sier

Kristiansen, og karakteriserer seg selv som «litt av en vagabond».

— Jeg har vært lærer fra Vålerengen i Oslo til Nordkapp. Har forresten alltid hatt en dragningskraft til kysten etter noen år i innlandet. Og jeg har vært journalist i Nordlys, Sunnmørsposten og i Vi Menn.

— Hvordan ble du så interessert i litteratur og det å skrive?

— I barndomshjemmet var det nesten ikke bøker. Jeg kan huske to — en om depresjon i slutten av 20-årene, og en om en pilegrimsferd. Derimot fant jeg mye lesestoff på doen på en kafeteria i nærheten, bl. a. en Norgeshistorie. Der ble jeg sittende og leste for en venninne så ofte at foreldre og andre til slutt lurte på hva vi drev med nede på denne doen. Men det var altså slik jeg ble interessert i historie, sier Kristiansen og drar på smilebåndet.

Kriminalroman

Årets navn i bok-Norge er på ingen måte et ubeskrevet blad innen norsk litteratur. Alt i 1957 debuterte han med lyrikkksamlingen «Sanger fra en tundra». I 1969 kuttet han ut lærergjerningen for å skrive dokumentarboka «Korstog mot Kaukeino» som omhandler sameopprøret i 1854.

På spørsmål om han skriver på heltid nå, svarer han: — Heltid, hva er nå heltid. Man kan aldri skrive på heltid. Jeg skriver av og til om sommeren, av og til på natta. Men

det kan gå uker mellom da jeg ikke tør røre skrivemaskinen. Når jeg først har stoffet i hodet, skriver jeg imidlertid bøkene på to-tre måneder.

Nå har Kristiansen aller mest lyst til å skrive ferdig en kriminalroman han har begynt på. Den foregår i Danmark og har røtter tilbake til dansk kommunistisk motstandsbevegelse under krigen.

— Men først må jeg nok gjøre ferdig det fjerde bindet i «Kornet og fiskene». Bokklubben Nye Bøker bestilte manus bare 14 dager etter at tredje bok kom på markedet i høst. Det er merkelig at man ikke forstår at forfattere også er mennesker og ikke fabrikker.

Hard konkurranse

Kristiansen skyver fra seg en halvspist tallerken med lapskaus.

— Denne «enhåndsmaten» — som Johan Borgen kalte lapskaus — var god den, men magen er ikke lenger som i gamle dager. Det kan gå dager da jeg nesten ikke spiser, sier han.

— Hvordan føles det å bli så feiret som forfatter som det du er blitt i høst?

— Det er helt utrolig, nesten som en drøm. Jeg er inderlig glad for at dette har skjedd. Det betyr nok også mye for utkantforfatterne. Prisen og nominasjonen er et bevis for at Oslo-kritikerne bør løfte øynene opp og utover Sinsen-krysset. Jeg har fått god kritikk av så ulike aviser som Klassekampen og

— Jeg er oppriktig glad for den store interessen omkring bøkene mine, sier Idar Kristiansen som også røper planer om filmatisering av romanverket «Kornet og fiskene».

— Når jeg først skriver, går det unna. Da arbeider jeg så konsekvent at jeg både ler og gråter med hovedpersonene.

Tønsberg Blad, mens landets største avis, Aftenposten, ennå ikke har anmeldt bøkene mine.

— Hvordan ser du på sjansene for å få Nordisk Råds Litteraturpris?

— Jeg har ingen forhåpninger om å få prisen. Sjansen er bare teoretisk. Sara Lidman fikk den for «Vredens barn» i fjor. Boka handlet om hennes barndomsmiljø i Norrbotten og kanskje har det blitt i meste laget med litteratur fra Nordkalotten i det siste. Vi må også huske at de øvrige nordiske landene har nominert kandidater som jeg betrakter som litterære kanoner. Nei, jeg tør ikke engang tenke på mulighetene for å få den prisen, sier Idar Kristiansen oppriktig beskjeden.

★

Et par timer er plutselig gått. Kristiansen må bare kaste bøkene sine i veska og komme seg på toget. På bordet står «enhåndsmaten» fremdeles halvspist. Det er hardt å være suksessforfatter med dårlig mage, men vagabonden Idar Kristiansen vet bedre enn andre at livet kan være hardere enn vi aner. Bare les bøkene hans!

